

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clavis Aurea Thesauri Partheno-Carmelitici, Sive
Dissertatio Historico-Theologica, Referans atque
Exponens Antiquitatem & originem, confirmationem ac
propagationem, beneficia ac privilegia, gratias & ...**

Paulus <Ab Omnibus Sanctis>

Viennæ Austriae, 1669

V. Examinantur & ponderantur producta supra Diplomata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64293](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64293)

De hoc decreto plura dicentur inferius, ubi exponentur, ex-
pendenturq; illius clausulæ.

CAPUT V.

Examinantur & ponderantur producta supra Diplomata.

ADVERTENDUM imprimis ex P. Lezana Tom. 4. qq. Re-
gul. verb. *Litteræ Apostolicae*. litterarum Apostolicarum tria
esse genera. Quædam cum bulla plumbea pendente circa
magna expediuntur negotia, quæ generali vocabulo *Bulla*
vocantur. Aliæ pro parvis expediuntur negotijs, cum sigillo cereo,
per anulum Piscatoris, & vocantur *Brevia*. Aliæ vocantur *Signatura*,
quæ sunt supplicationes, seu petitiones in scriptis Papæ, vel ejus
ministris porrectæ, quibus Papa subscribit per *Fiat*, vel simile verbû,
non tamen ornata sigillo, &c. ita ille ex Rebuffo in *Praxi beneficior.*
tit. *de Bulla*, tit. *de Brev.* & tit. *de Signatur.* Petro Gregorio in *Synagm.*
lib. 17. cap. 15. & Grassio 1. parte *Decis.* lib. 4. in explicat. *Bull. Cæn.* cap. 6.
num. 9. & 91. Etsi verò præcisè & rigorosè loquendo *Bulla* dicatur,
quæ plumbo munitur, frequenter tamen ab Authoribus, & à nobis
nonnunquam etiam in hoc Opere sumitur pro qualibet Pontificia
Constitutione. Laudatum supra ALEXANDRI V. Diploma, neq;
Brevium, neq; Signaturarum est è numero, verùm ijs omnibus superi-
rius, utpote bullatum: quod manifestè constat ex adducto *precedenti*
Capite Instrumento: quæ plumbi solemnitas, quantum augeat Bullæ
momentum ac pondus, quantamvé rebus in ea descriptis fidem &
authoritatem conciliet, Lectori benevolo dijudicandum, ac perpen-
dendum relinquo.

Circa CLEMENTIS VII. Constitutionem observandum venit
primò, eam fuisse plumbo munitam: quod attestatur *Alexander Riarius*,
Alexandrinus Patriarcha, Romanæ Curie, Cameræq; Apostolicæ cau-
sarum generalis Auditor & Judex ordinarius, in litteris præfate Bullæ
præfixis apud Rodericum in *Bullario* pag. 313. edition. Antuerpiens.
an. 1623. Ex quo veræ ac germanæ Bullæ authoritas elucescit; nec
leviter, aut causâ minimè discussâ expeditam fuisse præsumendum est;

T

cum id

99.

Tria sunt
litterarum
Apostoli-
carum ge-
nera.
Quid
sit *Bulla*,
quid *Bre-
ve*, quid
signatura

Cujus sit
authorita-
tis supra
adductum
*Alexandri
V. diploma*
& quibus
accensum
dum?

100.

Cujus *Cle-
mentis VII.*
&c.

cum id genus Constitutionum à summis Pontificibus, non nisi in gravioribus negotijs, ac præmissâ (ut par, & moris est) accuratori diligentia, & examine soleat adhiberi.

Secundò, constat ex dictis *Alexandri* Patriarchæ litteris, eam Bullam emanasse, æmulis quibusdam contradicentibus, quod ad ordinariam Bullæ autoritatem singularem addit sententiæ energiam, controversiæque, inter litigantes, solutionem. Hos citatos fuisse à Patriarcha, ut contra Bullam opponerent, si quid haberent, indicat hæc ejus verba: (*Citari fecimus ad quendam peremptorium terminum, nec comparentes ad præscriptum ab illo terminum, contumaces pronuntiavit: Nos, inquit, Alexander Auditor & Iudex præfatus, dictos citatos non comparentes, reputavimus, prout erant, quoad actum & terminum huiusmodi, suadente justitiâ, contumaces, & in eorum contumaciam supradictas litteras Apostolicas ad manus nostras recepimus, vidimus, legimus, tenuimus, pavimus, & diligenter inspeximus, sanasq; integras, & illesas, ac omni vitio & suspitione carere reperimus, &c.*) Hoc tam accuratum Judicium ijs examinandis studium ac diligentia, jure merito omnem tollere debet scrupulum. Esto enim CLEMENTI Pontifici ob gravissimas præsentissimasq; occupationes otium non fuerit, aut permissum, quæ causæ examen (cujus oppositum liquidò demonstrat plumbi circumstantia) supplevit nihilominus generalis Auditoris eximia, summaq; diligentia: qui nec alteri causam hanc commisit discutiendam, ne leviter litteras attrectavit, verum diligenter inspexit, & sanas, illesas, & omni vitio suspitioneq; carentes deprehendit. Qui attenderit, leviores ipso Principe solere esse Judices, in ejusmodi causis & inquisitionibus, adversus Bullam tantâ ac tali cautione probatam, quod opponat, non reperiet, nisi Alexandrinum Patriarcham, aut corruptissimum, perditissimumq; hominem suspicetur; qui Apostolice prætorio, in gratiam Carmelitarum, pro oraculo pronuntiaverit mendacium: aut adeò hebetem, ut ea, quæ in litteris narrabantur, non penetraret, fabulamq; summo Pontifici sub nomine & auspicio JOANNIS XXII. & ALEXANDRI V. expositam, in præjudicium Apostolicæ Sedis, Pontificiâ autoritate confirmari non videret. Post præfatum, inquit Irenæus, Alexandrinæ sententiam, atq; contumaciam condemnationem non potest contra Sabbatnam opponi: nemo enim est audens post confirmationem factam, quando præcessit oppositor, & non comparuit termino præ-

Lib. cir.
Sect. 2. cap.
2. §. 2.

no præfixo ad opponendum, ait P. Lezana Tom. 4. 99. Regul. qui id colligit ex Cap. fin. de Elect. in 6.

Tertio, Tenor & stylus ejusdem Clementinæ intentum nostrum confirmat. Nam remittendo Juris Interpretibus expositionem horum verborum in ea repertorum: *Nec non potiori pro cautela, ea omnia etiam de novo concedimus, &c.* tot tantisq; circa finem corroboratur clausulis derogatorijs, cassativis, revocativis, modificativis, præservativis, restitutivis, &c. alijsq; efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, ut absq; temeritate nullus asserere queat, expeditam fuisse leviter, & inauditâ, indiscussâq; causâ à Pontifice hanc Constitutionem. Ex ijs clausulis una inter alias attentius perpendenda videtur. Nos igitur, inquit Pontifex, *dicti Ordini, &c. IOANNIS & ALEXANDRI, ac aliorum prædecessorum nostrorum litteras, &c. quorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habere volumus, autoritate Apostolicâ tenore præsentium approbamus, & innovamus, &c.* Tum in fine: *Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrarum, approbationis, innovationis, concessionis, &c. infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum, &c.* quæ ultima verba præ cæteris os obstruere deberent loquentium iniqua, adversarioq; terrorem incutere, quâ indignationem Omnipotentis DEI, nec non SS. Apostolorum Petri & Pauli Pontifex comminatur ijs, qui præsentis suæ Constitutioni, (quâ nimirum probat, & confirmat litteras Ioannis & Alexandri, atq; in eis contenta de novo concedit) contradixerit. Quod comminationis genus, nec pro qualibet re ferre, nec à Christi Vicario sine magna prudentia, certâq; scientia adhiberi solet.

Ex modo relatis Clementis verbis, duo colligit P. Irenæus loco citato. PRIMò, non posse aliquem litteras Clementis rejicere, quin incurrat indignationem Omnipotentis DEI, & SS. Apostolorum: nec easdem admittere, quin autoritate Apostolicâ probatas Ioannis & Alexandri Constitutiones fateatur. Quo argumento, inquit idem Irenæus, contumacem urgeo, utrum videlicet superiori Clementina libenter subscribat? si abnuat, sit tibi tanquam publicanus, & quasi anathemate percussus, qui Omnipotentis DEI indignationem non reformidat: si consentiat, quid de Bulla Ioannis amplius disputat, ut

T 2

eam

In relect. circa validitatem cujusdam Capituli dub. 1. num. 2.

Ex clausulis insolitis quibus diploma Clement. munitur, summa ejus auctoritas elucescit.

Expendatur nonnullæ.

IOI.

Nullus potest Bullam Clementis respicere sine indignatione Omnipotentis DEI.

eam impugnet; quam à summo Pontifice tantâ cautione, tamq; singu-
lari diligentia probatam legit, & innovatam?

Quid ope-
retur Cle-
mentis VII.
diploma,
circa Ioan.
XXII. &
Alexand.
V. Bullas,
si hæc perdi-
tæ fuissent?

ALTERUM nihil referre, utrum perierint Bullæ Ioannis XXII.
& Alexandri V. quamdiu habebitur *Clementina*, quæ sufficienter expres-
sas & insertas eorum Constitutiones non modò restituit (si obli-
letæ fuerant & antiquatæ) sed præterea in æternum conservat. Præ-
fata enim clausula vim habet non generalis modò & confusæ, sed spe-
cialis & individue expressionis, cum omnibus suis qualitatibus, inquit
Tamburinus *Tom. 1. de potest. Abbat. disp. 18. q. 6. num. 41.* cum alijs
relatis. Ex Barbosa verò de clausulis usu frequentioribus *clausula* verò
idem præstat, ac si tenor esset insertus; etiamsi ad instantiam parti-
privilegium concedatur: nec in contrarium admittitur probatio
ubi hæc additur clausula. Nec oppones ex eodem Barbosa, nihil esse
operari in eis, quæ sunt facti. Nam respondeo apertam esse Barbo-
sententiam ex ratione, quam subiicit: *Quia, inquit, nihil operatur ex præ-*
presumitur (Princeps) *ea ignorare.* Inutilem ergo non arbitratu-
clausulam in omni facto, sed in eo, quod à Principe præsumitur ignorat,
quale cenferi potest alicujus negotium, de quo Princeps non facit
mentionem. Secus verò se habet nostra quæstio: nam ignoratam
CLEMENTE VII. Sabbatinam, aut JOANNIS vel ALEXANDRI
Constitutionem non licet præsumere, cum expressè nominet, con-
ta describat, ipsasvè litteras suæ Constitutioni insertas esse præ-
piat, etiam sub indignatione Omnipotentis DEI. Quorum omnia
tantum videtur momentum, ut ex sola *Clementina* efficacissimum præ-
deat argumentum asserendi Sabbatinam.

Quàm effi-
caciter so-
la *Clement.*
Constitu-
tio Sabbat-
inam asse-
rat?

Quomodo
obviandū
sit adversa-
rijs Sabbat-
inam op-
pugnanti-
bus?

Quid illi
debeant ti-
mere & ca-
vere?

Nec aliud respondendum opinor adversarijs, dum urgent, quæ-
in loco, quo in libro, quibus in archivis servetur Sabbatina Consti-
tutio? quam legi in præfata CLEMENTIS VII. Bulla, in qua habetur
pro expressa & inserta. Inde jam arguant adversus Pontificem, qui
egerit temerè, aut debitam animi considerationem non adhibuerit,
vel certè imperitiæ eundem accusent, quod Bullam probaverit, tunc
Constitutioni insertam voluerit, quæ debitis desitueretur fundamen-
tis; caveant verò, ne indignationem incurrant DEI, & Apostolorum
rum, dum tam audaci animo primæ Sedis decreta contemnere præ-
sumunt.

102,

CONSULTO prætereo, ne prolixior hinc sim, aliorum Pontificum
cum

cum Constitutiones, & ad GREGORIUM XIII. venio, solum observandum esse insinuo, circa PII V. qui *Gregorium* immediatè præiverat, Diploma, expeditum fuisse, uti suprâ diximus, *motu proprio*, & *merâ deliberatione*, &c. quibus clausulis firmiter redditur, atq; ab omni profuso doli aut fraudis suspitione vindicatur, ut uberius declarant, qui vim ejusmodi clausularum in Apostolicis Constitutionibus perpendunt. Vide sis P. Lezanam Tom. 3. qq. Regul. verb. *Clausula*, aliosq; ab ipso ibidem relatos, qui tres conditiones, quibus concessio facta *motu proprio* excedit concessionem factam *ad instantiam* refert & exponit.

Bulla *Gregoriana* attestatur *Pij V.* Constitutioni, eam semel iterumq; commemorando: *Sabbatina* verò fidem & auctoritatem plurimum auget; cum ex JOANNE XXII. ter eam repetat, bis autem ex ALEXANDRO V. ex qua iteratò repetitâ Pontificis mentione conjicere licet, nihil temerè & incautè, sed ex certa scientia & deliberatione decrevisse GREGORIUM, prædecessorum litteras probando ac confirmando. Inter ceteras, quibus suum communivit Diploma *Gregorius*, clausulas, ea maximè observanda est, quâ decernit illud de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis defectu notari aut impugnari nunquam posse, his verbis: *Decernentes presentes litteras, &c. de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ defectu notari, aut impugnari non posse, sed presentes validas semper & efficaces existere, ac perpetuò suffragari.* quodnam verò sit discrimen, & quæ differentia inter *subreptitias* & *obreptitias* litteras, declarat P. Lezana cum alijs ab ipso citatis Tom. 4. qq. Regul. verbo *Litteræ Apostolicæ*, inquit: *subreptitia* dicuntur litteræ, quæ impetrantur exprimendo falsitatem, seu tacendo veritatem, seu illa, quæ *jus & stylus Curie* exprimi jubent. *Obreptitia* verò illa, quæ impetrantur supplicato Papa sic involutè, sub involucrio verborum, ut non perceptum veritatem. Hæc clausula sic exposita validum pro *Sabbatina* præbet argumentum ac momentum. Si enim litteræ GREGORII nec *subreptitiæ* nec *obreptitiæ* dicendæ sint; sanè nec à veritate censerì debent alienæ, nec aliquid continere quòd juri repugnet, aut quòd à Pontifice non fuerit clarè, distinctèq; perceptum. Atqui illæ affirmant à Joanne XXII. Alexandro V. Clemente VII. & Pio V. *Sabbatinam* emanasse, ergo verum omnino erit, quòd de eo privilegio in eorum Bullis narratur.

Accedit non fuisse contra *Stylum Curie* peccatum, id omittendo,

T 3

Quid circa *Pij V.* Diploma, ex eo, quòd *motu proprio* expeditum, observandum sit?

In quo differat concessio facta *motu proprio* & *ad instantiam* &c?

Quænam clausula in Bulla *Gregorij XIII.* *Sabbatina* maximè proficiat?

Exponitur discrimen intercedens inter *subreptitias* & *obreptitias* litteras, & quænam tales dicantur?

do, quod exprimendum erat (alioquin subreptitiæ forent litteræ, quod negat Pontifex) hic verò Curia stylus est, ut dum citatur Pontificium aliquod Diploma ex authenticis producatur: Ergo temporibus GREGORII XIII. illud etiam fuisse observatum, quoad Diplomata suorum prædecessorum, quæ citat, legitimè inferri & concludi videtur.

Altera
clausula
Gregoriana
Constitut.
pro Sabba-
tina ex-
penditur.

Animadvertenda sunt etiam verba, quæ allatæ clausulæ mox subjecit GREGORIUS, illa quippe & amplius mentem ejus manifestant, & validius Sabbatinæ veritatem confirmant. Sicq; & non aliter inquit Pontifex, *in præmissis omnibus & singulis per quoscunq; judices nuncios & delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Apostolicæ palatii Auditores, ac S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eî, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definituri debere, irritumq; & inane, quidquid secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.* Ex quo constat eorum retundi & comprimi ausum & temeritatem, qui de Bulla Sabbatina aliquid senserint, huic *Gregoriana* Constitutioni oppositum: imò nullam fore & inanem judicis sententiam, quæ aliud assernerit.

Ad quid
obliget E-
piscopos &
generalem
causarum
Cameræ
Apostoli-
cæ Audi-
torum?

Demum mandat Episcopis, & Generali causarum Cameræ Apostolicæ Auditori, ut præsentibus litteras publicent, & super præmissis efficacis defensionis præsidium, auctoritate Apostolica præsentibus Cameræ melitis, adhibitis censuris & pænis Ecclesiasticis adversus contradiutores, & alios non parentes, appellatione postposita, invocato etiam (si opus fuerit) sæculari brachio pro compescendis ijs rebellibus.

C A P U T VI.

*Bulla JOANNIS XXII. & ALEXANDRI V.
authenticis instrumentis asseritur &
confirmatur.*

103.
Quenam
requiratur
ad authen-
ticum legi-

ANTEQUAM instrumenta producam, quæ Sabbatinam comprobent Bullam, opere pretium videtur, paucis insinuare, quid jura, sive canonica, sive civilia ad legitimam instrumenti authentici rationem requirant. ALEXANDRI III. Constitutio de hoc argumento & titulo sic habet: *Scripta*